

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Subsidies Topsector Energie 2015

1 april

Jos Reijnders-Groen Gas

Freek Smedema-BBE

Jobert Winkel

Koen Stender

Programma

09:30	Inloop
10:00	Welkom door Johan Wempe
10:15	Regeling + Vragen Jos Reijnders
10:45	Matchmaking
12:30	Lunch + uitloop

Topsectoren, TKI's en subsidies biobased en groen gas

Jos Reijnders

TKI Gas – Groen Gas

Sen. Adviseur Biomassa

- Kabinet; Meer met minder geld; doen waar we goed in zijn
- Gouden Driehoek; Overheid, Kennisinstellingen, Industrie
- Industrie is leidend
- 9 Topsectoren aangewezen

- **Energie – Gas (Groen Gas)**
- Chemie
- Agri & Food
- High Tech Systemen en Materialen
- Water
- Life Sciences and Health
- Tuinbouw & Uitgangsmaterialen
- Creatieve Industrie
- Logistiek

Topsector Energie

- 7 TKI's waaronder GAS (**T**opconsortia voor **K**ennis en **I**nnovatie): samenwerking bedrijven en kennisinstellingen
- Elk TKI: maakt voorstel onderzoeksprogramma, besteding middelen
- Topteam: keurt goed

TKI Gas

- Systeemintegratie (vh: Systeemfunctie van Gas)
- Upstream Gas
- Groen Gas
- Small Scale LNG
- Gasvoorziening: Acceptatie in Samenleving (G-A-S)
- CCUS: Carbon Capture, Utilization & Storage

- **Doel;** Innovatie, Verduurzaming, Werkgelegenheid
- Innovatie; technisch, organisatorisch, andere sectoren, logistiek, verdienmodellen (b.v mineralen)
- Verduurzaming (14 % in 2020, 16 % in 2023)
- Werkgelegenheid (€ verdienen, uitrol, export)
- Kostprijsreductie - Besparing op toekomstige SDE+ - uitgaven

Waarom Groen Gas ?

- Nederland is aardgasland, Slochteren jaren 60
- Goed vertakt netwerk (99 %), imago
- Helft energieverbruik is aardgas
- Goed te verduurzamen met Groen Gas
- Invoeden in net; opslag duurzame energie
- Stortgas, vergisting, vergassing, ...
- SDE+ - categorie (exploitatiesteun)

Programmalijnen - achtergrond

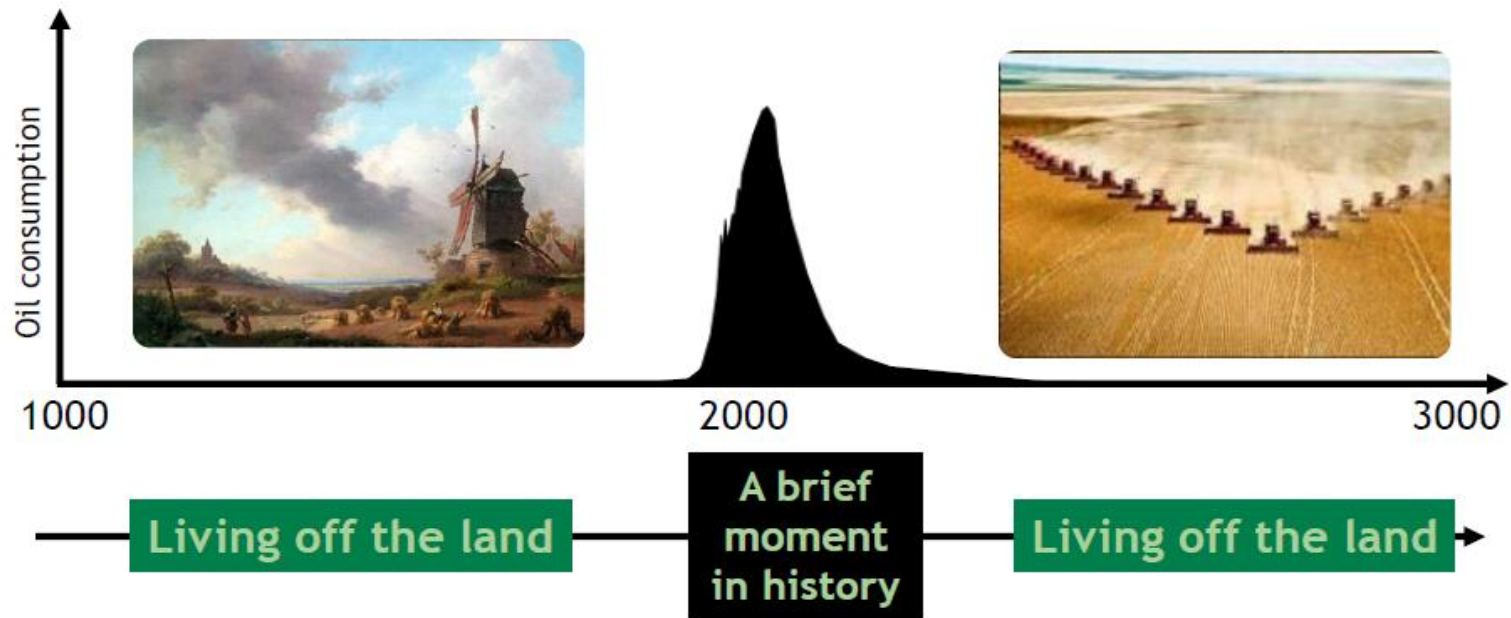
- Meer gas uit biomassa; efficiency, enzymen, voorbehandeling, mengen biomassa's
- Nieuwe/andere biomassa; natte/vezelrijke stromen
- Samenwerking met nieuwe sectoren (RWZI/mestsector)
- Betere logistiek ; goedkopere biomassa, dagverse mest
- Inkomsten uit mineralen / restwarmte

Ontwikkellijnen Groen Gas

- Vergisting
  - **Stortgas**
  - **Conventionele mest/co-vergisters**
  - **Boerderijschaal (veel kleine, eigen biomassa)**
  - **Industrieel (ook RWZI's); grootschalig, efficiencyslag**
- Vergassing
  - **Grootschalig (hoog rendement, havens)**
  - **Decentraal (biomassa regio)**
  - **Superkritisch (natte stromen)**
- Infrastructuur (**invoeding, hubs, poortwachter,..**)

Een zwarte vlek in de geschiedenis.....

The Oil age will end long before we run out of oil
And while running out, it will become much more expensive

TKI Biobased Economy (TKI BBE)

- Eén TKI, drie Topsectoren:
  - Energie → €€€€€€€€
  - Chemie
  - Agri & Food
- Brede doelstelling: ontwikkeling en toepassing biobased producten ter vervanging van fossiel
- Nadruk op validatie

TKI Biobased Economy

- Focus (binnen TopSector Energie)
  - **Kostprijsreductie** elektriciteit en warmte uit biomassa (Hernieuwbare Energieregeling)
  - Chemisch katalytische- en biotechnologische conversie van biomassa naar chemicaliën, materialen en energiedragers (BBE Innovatieregeling)
  - Bijdrage aan doelstellingen topsector Energie:
    - > Duurzame energieproductie (elektriciteit, warmte)
    - > Cascadering, waarbij aanzienlijk deel eindproducten een energietoepassing heeft
    - > Aanzienlijke energiebesparing t.o.v. gangbare fossiele conversieroute

Stimulering biobased en Groen Gas

- Fundamenteel onderzoek: NWO
- Toegepast onderzoek en validatie: topsector Energie
  - subsidie op loonkosten, apparatuur, investering in pilots en demo's
  - Wel: ENERGIECOMPONENT!
  - Additionele DE in 2023
- Exploitatie: SDE+
  - subsidie op geproduceerde kWh/GJ/m³ gas

De Regelingen

In een notendop: alles 1 april open

- **BBE Innovatietender**

- Conversie biomassa naar producten en energiedragers
- Onderzoek en ontwikkeling, bijdrage energiedoelen!
- Tender sluit 15/9, pitch?, max. €0,5 mln, budget €2,7 mln

- **Regeling hernieuwbare energie**

- Biomassa → elektriciteit, warmte, groen gas
- Experimentele ontwikkeling en demo
- Kostprijsreductie t.o.v. huidig SDE+basisbedrag
- Volgorde van binnenkomst, geen pitch, max. €6 mln., budget €50 mln.

- **DEI (Demonstratie Energie Innovatie)**

- Demo's met exportpotentieel voor NL
- Duurzame energie en energiebesparing
- Tender 1 sluit 28/4, geen pitch, max. €4 mln budget 34mln

In een notendop (2)

- **STEM**

- Tender, niet-technische innovaties (maatschappelijk, economisch, juridisch)
- Voor gehele TS Energie (TKI-overstijgend)
- Maximum €450.000, budget €1,5mln., open 1 april-18 juli

- **MIT**

- Voor MKB-ers, alle topsectoren
- Vroege innovatiefase: haalbaarheid, R&D
- In 2015 regionaal georganiseerd
- Opening naar verwachting in april, meer info volgt

Wijzigingen in 2015 (1)

DOEL: eenvoudiger en toegankelijker voor met name ondernemers

Herstructurering: aantal subsidiemogelijkheden samengevoegd

- Biobased Economy: Kostprijsreductie elektriciteit- en warmteproductie (BBE KEW), Groen Gas, ZEGO en wind op zee-projecten gaan op in de nieuwe regeling Hernieuwbare energieprojecten (budget SDE+ innovatiemiddelen).

Vereenvoudiging:

- Afwijzingsgronden vereenvoudigd.
  - Percentage private financiering door ondernemingen vervalt.
  - STEM: minimale projectomvang van € 100.000 aan projectkosten vervalt
  - DEI: minimale subsidiebedrag van € 125.000 vervalt
- Hernieuwbare Energieprojecten (SDE+ innovatiemiddelen): Beoordeling op volgorde van binnenkomst i.p.v. tenders, geen pitches meer bij programmaraad, 2 leden geven schriftelijk feed-back

Wijzigingen in 2015 (2)

Uniformering:

- Samenwerkingseis voor alle regelingen: een samenwerkingsverband met minimaal 1 onderneming
  - DEI: ook een onderneming zelfstandig
  - STEM: ook non-profitorganisatie met ondernemers als achterban
- Subsidiepercentages: hetzelfde voor dezelfde activiteiten en dezelfde opslagen. Uitgangspunt zijn de maxima van de Europese steunkaders.
- Tenders: aanvullen informatie na sluiting is niet meer mogelijk!

Percentages

- Onderzoeksorganisaties (niet-economische activiteiten): 80%
- **Industrieel onderzoek: 50%**
- **Experimentele ontwikkeling: 25%**
- Demo energiebesparing: 30%
- **Demo hernieuwbare energie: 45% meerkosten t.o.v. niet-duurzame referentie**
- Demo kleine hernieuwbare energie-installaties zonder referentie: 30%
- Opslag middenbedrijf: **10%**
- Opslag klein bedrijf: **20%**
- STEM en hernieuwbare energie: 10% opslag voor samenwerking met onderzoeksorganisatie

Uitgesloten van deze subsidieregelingen

- Teelt van biomassa
- Verwerking van aquatische biomassa
- Voeding (→ TS Agro en Food)
- Projecten zonder bijdrage aan duurzame energieproductie en/of reductie fossiel energieverbruik
- DEI: projecten gericht op biobrandstoffen die vallen onder bijmengverplichting
- Rijden op groen gas

Tips en tricks

Tips en aandachtspunten

- Laat projectideeën altijd toetsen!
- Energiecomponent → productie of (fossiele) energiebesparing
- Tenders: geen pro-forma's, geen aanvullende vragen
- Aandacht voor technische haalbaarheid
- Aandacht voor economische haalbaarheid
- Hernieuwbare energie: SDE+ berekening goed onderbouwd
- Financiering bij aanvraag onderbouwd!

Technische haalbaarheid

- Beschrijf werkingsprincipe goed
- Beschrijf eerder onderzoek en resultaten
- Energie- en massabalans!
- Technische haalbaarheid (deels) nog niet bewezen → houd project beperkt!

Economische haalbaarheid

- Betrek de partners in de keten, liefst als deelnemer
- Toeleverancier biomassa → verwerker → afnemer + technologieleverancier
- Beschrijf markt, maak businessplan
- DEI: Onderbouw exportpotentieel goed!
- DEI: zit er een bedrijf achter dat vermarkt? Herhalingspotentieel!!!
- Blijf realistisch!!!!

SDE+ berekening

- Geldt alleen voor Hernieuwbare energie
- €50 mln uit 'SDE+ pot' voor innovatie
- Moet leiden tot kostprijsreductie in de SDE+
- Basisbedrag moet lager worden dan 13ct/kWh
- Innovatiesubsidie terugverdienen met besparing op SDE+ exploitatiesubsidie
- Aannemelijk maken met berekening!!!!
- Basis: berekening ECN

SDE+ berekening (2)

Tabel 26: Technisch-economische parameters heetwaterketel op vaste biomassa

Parameter	Eenheid	Advies 2013
Inputvermogen	[MW _{th_input}]	11,1
Thermisch outputvermogen	[MW _{th_output}]	10
Vollasturen warmteafzet	[h/a]	7000
Investeringskosten	[€/kW _{th_output}]	425
Vaste O&M-kosten	[€/kW _{th_output}]	62
Variabele O&M-kosten (warmte)	[€/GJ]	-
Energie-inhoud brandstof	[GJ/ton]	9
Brandstofprijs	[€/ton]	45
Brandstofprijsopslag	[€/ton]	1

Financiering en beoordeling begroting

Koen Stender
Adviseur

Financiering en beoordeling begroting

Financiering eigen aandeel

- Per deelnemer:
eigen aandeel = kosten – subsidie
- Onderbouwing dmv jaarrekeningen
- Eventueel aangevuld met financiële stukken
- Toverwoord = vertrouwen

Financiering en beoordeling begroting

Beoordeling begroting

- Loonkosten
- Overige kosten

(nog)meer informatie

- www.rvo.nl/topsector-energie
- Vragen?
  - BBE: freek.smedema@rvo.nl: 06-1589 7712
  - BBE: jobert.winkel@rvo.nl :088-602 7969
  - Groen Gas: jos.reijnders@rvo.nl:088 602 2379
  - Groen Gas: mathieu.dumont@rvo.nl :088-6022790
  - Financieel: koen.stender@rvo.nl :088-602 2555

Vragen?

